

Sisällysluettelo

Venäjä, Suomi ja Vienan Karjala maailmanhistorian näyttämöllä . .	9
Vienalaisia määrättiin Venäjän armeijan palvelukseen	24
Kalle Penttinen eli Feodot Stepanovitš Afanasjeff.	29
Kallen suvusta ja lapsuudesta	31
Varahvontta Jamasen lasten sukupuu	33
Kalle Penttisen esivanhemmat	34
Koulunkäynti Vienassa Kallen lapsuudessa ja nuoruudessa	38
Kalle isän oppipoikana	40
Kulkukauppa Suomessa	42
Kalle valitsee Iron ja Iro Kallen	44
Kalle kulkukauppiaana	49
Kokemuksen tuomaa viisautta kaupanteossa	57
28. helmikuuta 1916 – 18. kesäkuuta 1918.	63
Kallen aika Venäjän armeijan sotamiehenä	65
Kallen ja Oton sotavankeusaika	72
Mitä Suomessa, Uhtualla ja maailmalla tapahtuu tuona aikana	79
Heimosoturit Uhtualla	86
Kallen ja Oton pakomatka	99
Kesäkuu 1918 – kesäkuu 1919	105
Kalle ja Otto saapuvat Uhtualle	107
Kalle alkoi suunnitella pakenemista Suomeen	116
Karjalan otrjadi eli Karjalan rykmentti ja britit	126
Kesäkuu 1919 – kesäkuu 1920	131
Valta vaihtuu taas Uhtualla, Karjalan väliaikainen hallitus	133
Iro pakenee appivanhempiansa ja poikansa kanssa Kallen luo Suomeen	140
Kesäkuu 1920 – helmikuu 1922	145
Valta vaihtuu taas Uhtualla 1921	147
Metsäsissit, loppuvuosi 1921 – helmikuu 1922	149
Bolsevikkien lopullinen valta vuoden 1922 alkupuolelta	151
Uhtualle jääneet Kallen sukulaiset	157

Kalle perheineen Suomessa	159
Suomeen asettuminen	161
Koti löytyy	163
Hevoset olivat tärkeitä Penttisille	169
Perheen sopeutumistaistelu Unarijärven Porosaaressa	171
Penttisten poronhoidosta	176
Kalle kasvattajana neljälle pojalle ja kahdelle tytölle	181
Lapin sota 1944–1945	185
Elämäntyylin jatkuminen Saarenmaman ja Saarenpapan jälkeen	190
Ruokakulttuuria, minkä Iro välitti jälkipolville	193
Juuret Penttisen vaaralla	196
Kolme näkökulmaa sotavankeusajasta ja pakomatkasta	199
Kalle Penttinen ja Otto Louhikoski	201
Erilaisia mielikuvia tapahtuneesta	203
Pakomatka	205
Summa summarum	211
Kalle Penttisen päiväkirja 1917–1918	213
Kalle Penttisen kirjoittamat päiväkirjat	
I maailmansodassa sotavankeudessa	215
Miten päiväkirjat joutuivat minun käsiini	217
Millainen päiväkirja on	219
Koko päiväkirjassa esiintyviä ajallisia etappeja	221
Hankalalta tuntuvia sanoja tai sanontoja	224
Päiväkirjassa esiintyvät henkilöt	228
Päiväkirjassa esiintyvät paikat	231
Kalle Penttisen sotavankeuspäiväkirja osa I	235
Kalle Penttisen sotavankeuspäiväkirja osa II ja III	261
Jälkisanat.	275
Yhdessä teemme toisistamme ehjiä	277
Loppunäytös vuonna 1957	283
 Lähdeluettelo	 287
Henkilöluettelo	289

Hyvä lukija!

Tähän kirjaan olen kirjannut isoenoni Kalle Penttisen, tavallisen uhtualaisen miehen, elämäntarinan. Päädyin kertomaan isoäitini veljen elämästä sen, minkä tiedän, kun sain tulkittavakseni hänen sotavankeudessa 1917–1918 kirjoittamansa päiväkirjavihkosien osia.

Melko tapahtumaköyhä vuosi vankeudessa Venäjän armeijan sotilaana sai nuoren miehen raottamaan todellisen elämän eteen vedettyjä verhoja. Elämä perheenisänä kotona Uhtualla ja työ kulkukauppiaana Suomessa oli kaukainen asia sotavangille. Kun muisti sen olevan oikeaa elämää, jaksoi. Kalle tulee paljastaneeksi päiväkirjassa itselleen tärkeitä asioita. Hänen mielestäni runollisesti ilmaistuja ajatuksiaan lukiessa nousee mieleen kuvia hänen elämästään ennen sotajoukkoihin joutumista. Samalla tutustuu ihmiseen, jolla on kyky ottaa kiinni pienistä onnen häivähdyksistä ja saada niistä voimaa. Kalle ei tunne olevansa venäläinen, mutta sopeuduttava on armeijan tamineissa niin kuin oli sopeuduttava kotona Vienan Karjalassa venäläistävien vaatimusten keskellä tai Suomessa, jossa karjalainen kulkukauppias oli muukalainen. Tämän kirjan päähenkilö tietää ja tuntee juurensa, ja se tekee hänestä vahvan.

Käyn läpi Vienan ja Suomen vaihteita osana maailmanhistoriaa tavallisen vienankarjalaisen nuoren miehen näkökulmasta. Nuorena aikuisena ei Kalle voinut ajatella muuta kuin että maailma oli tullut hulluksi. Vaikka miten päin olisi omia tekojaan ajatellut, täytyi vain keskittyä siihen, minkä itse saattoi yrittää pelastaa. Kirjassa kerronkin Kallen tarinaa nuoresta pojasta alkaen selviytymässä erilaisissa rooleissa halki elämän.

Historiallisia tapahtumia kuvaan syvemmin kuin yksittäinen ihminen on voinut niitä aikanaan ymmärtää. Kallen päiväkirja herätti mielessäni kysymyksiä ja maalasi samalla kuvan ihmisestä, jonka suurvaltapolitiikka unohti ja joka kaikesta huolimatta uskoi, että yksityisen ihmisen teoilla on väliä.

Kirjan lopusta voi itse lukea, miten olen kirjoittanut Kalle Penttisen sotavankeudessa laatiman päiväkirjan puhtaaksi suoraan alkuperäisistä vihkoista. Tallentamisessa olen pyrkinyt autenttisuuteen. Alkuperäistä päiväkirjaa tullaan säilyttämään Karjalan Sivistysseuran arkistossa, ja päiväkirja on myös valokuvattu sivu sivulta.

Ajatuksia herättävää aikamatkaa toivotellen
Tuula Jekunen